

D A N I C A.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XIII.

V Ljubljani 24. veljiga travna 1860.

List 11.

Sveta Trojica.

(Iz latinskiga.)

O nestvarjena Trojica,
Bog, Ti večna si Enost!
Mi spoznamo Te. višava,
V prahu moli Te slabost.

Te mogočniga Očeta,
In Sinú rojeniga,
Verjemo Duhá, k' edini
Nedeljivo Vaj' obá.

De bi sebe gledal Oče,
Večniga Sinú rodi;
Iz obeh pa, ko se ljub'ta,
Duh. ljubezen, izhití.

Ena večna ste resnica,
En'ga bitja vsi trije.
Neumljive ste ljubezni.
V Vas se ljudstva veselé.

O resnica, o ljubezen,
O breakončna Ti sladkost,
Daj nam upanje in vero.
De Te ljubimo v svetost'.

Bodi čast Bogú Očetu,
Sinu čast rojenimu
S svetim Duham večne čase.
Čast Bogu edinimu. Amen.
J. V—c.

Bratovšina sv. Rešnjiga Telesa

v Ljubljani in njeno prvo djanje leta 1859 in 1860.

Ta bratovšina je bila v ljubljanski škofii cerkveno vstavljena po škofijskim odpisu 11. sušca 1859, začeta pa 9. roznika ravno tistigu leta. V tem tako kratkim času se je naraslo število rednih družnikov, ki vsaki mesec uro molijo in letni donesek odrajujejo, čez 700; deležnikov, ki le samo plačujejo, pa je dosihmal 38.

Pri tem gledé na velikost malim, gledé na čas pa dosti obilnim številu družnikov je zbor to prvo leto svojiga življenja dobil 532 gold. 18 1/2 kr. doneskov in druge milovšine, zraven tega tudi nekatere darila platna in zobcov ali mrežic. Vse to se je obrnilo v napravo cerkvenih oblek in družih reči za ubožne cerkve. Te reči, ak se prišteje k ceni robe še delo, ki so ga bogoljubne roke bratovšine zastoj opravljale, znesejo ceno nar manj 800 gold.

Napravljene so bile naslednje reči: 1 bel, v žido vezen ali štikán, 2 rudeča in 2 bela židana mašna plajša s pravimi zlatimi obrobki ali portami, 1 bel židan plajš z vezenim srednjim delam, 1 rudeč pa z belimi židanimi obrobki. — 7 prazničnih in 11 vsednjih mašnih srajc ali alb; 36 naramnic ali humeralov iz tančice; 3 lepi koretlji s širokimi mrežicami in 1 za spovednico. — 48 velikih in 6 malih telesnikov ali korporalov, 48 pokrivalc nad kelih ali pál, 108 rutic za kelih (purifikatorjev), 108 rutic pod blazine, vse iz tančice. — 6 altarnih mrež ali špic in 4 blazine; 4 altarni pušeljci (2 v posodah), 1 vezena ali štikana pridigarska, 1 rudeča in 1 bela štola, 2 plajška na ciborij, 1 vezen zagón k zvoncu in 1 altarni pert. — Dvé pušici za sv. olje s skedelo za kerševanje; pušici za sv. olje in sv. Hostijo pri bolnikih. — Dvoje oblačilo s koretlji za mašne strežnike in 1 rudeča cerkvena obleka s koretljem za cerkvenika.

Te reči so dobile naslednje duhovnije:

1. Spodnji Suhor: 1 mašni plajš, 2 albi, 1 koretelj in 4 humerale, 6 velikih in malih korporalov, 6 pál

in 12 rutic za kelih, 12 podblazinic, 1 altarne špice in 2 pušeljca, 1 praznično štolo in 1 plajšek za ciborij, pušici za sv. olje s podstavnico za sv. kerst, pušici za bolnike, strežniško in mežnarsko obleko.

2. Dragatuš: 1 mašni plajš, 1 praznično štolo, 2 albi, 2 koretlja in 4 humerale, 6 korporalov, 6 pál in 12 rutic h kelhu, 12 podblazinic, ene altarne špice in 2 pušeljca, 1 vezen zvončni zagón in 1 altarni pert.

3. Radovica: 1 mašni plajš, 1 praznično štolo, 1 koretelj in 4 humerale, 3 korporale, 3 pale in 6 rutic, 6 podblazinic, ene altarne špice.

4. Sela: 1 mašni plajš, 1 albo in 2 humerala, 3 korporale, 3 pale, 6 rutic in 6 podblazinic.

5. Javor: 1 mašni plajš, 2 albi, 4 humerale, 3 korporale, 3 pale, 6 rutic in 6 podblazinic.

6. Bela Skala: 1 mašni plajš, 2 albi, 2 humerala, 3 korporale, 3 pale, 6 rutic, 6 podblazinic.

7. Čatež: 1 albo, 2 humerala, 6 korporalov, 6 pál, 12 rutic, 12 podblazinic, ene altarne špice, 2 vezene blazini.

8. Preloka: 2 albi, 4 humerale, 3 korporale, 3 pale, 6 rutic, 6 podblazinic, 1 altarne špice.

9. Adlešiče: 2 albi, 4 humerale, 6 korporalov, 6 pál, 12 rutic, 12 podblazinic.

10. Podzemelj: 2 albi, 2 humerale, 6 korporalov, 6 pál, 12 rutic, 12 podblazinic, 1 špice.

11. Št. Mihel pri Žuženbergu: 1 albo, 2 humerale, 3 korporale, 3 pale, 6 rutic, 6 podblazinic.

12. Frančiškanska cerkev v Novim mestu: 1 mašni plajš, 12 rutic. K temu samo pristavimo: Ako je družba v tako kratkim času pri tako malim številu toliko storilo; koliko bi še le, ko bi se bolj razširila.

Judje v avstrijskim cesarstvu.

(Spisal Val. Sežun.)

Znano je, de so judje v naj novejših časih v zdoljni Avstriji, po Ogerskim, Českim, Moravskim, Hervaskim in po Istriji dovoljenje dobili, si kakorsne kolj posestva pridobivati. Brati je bilo tudi po časnikih, da utegne ravno to tudi še tiste avstrijske dežele scasama zadeti, ktere so še dozdej pred naselovanjem judov obvarovane. — Znano je, de je večina časnikov, ki po Avstrijskim izhajajo, v rokah judovskih vrednikov, ali saj tacih, ki svoje so-stavke iz „Presse“, „Oesterr. Zeitg.“ in enacih judovskih listov jemljejo. Po tim takim se ni čuditi, de je Antikristov duh dandanašnji tako onaben in glasen. Nar več judov po Avstrijskim je v primeri s kristjani v Galiciji. Za tega voljo je bilo ondi, kjer se je škoda, ki je kristjanam od judov za dušni prid prihajala, nar bolj poznala, ne samo po cerkvenih, ampak tudi po deželjskih postavah judam prepovedano, keršanske posle, dojnice, rokodelske pomočnike in učence imeti. Ali ta postava pred deželjsko

gosposko po ukazu vis. c. k. ministerstva notranjih zadev 20. novembra 1859 nima več veljave.

Vis. čast. gosp. Franc Wierzechlejski, škof v Przemyslu, ki je zdaj za metropolit v Levovu poterjen, je v pastirski skerbi za svoje ovce zatoraj 20. pros. 1860 tehten razglas (Currende) na svitlo dal, kako naj se verniki in njih pastirji zanaprej v ti zadevi obnašajo, de bojo še zmiraj veljavno cerkvene zapovedi spolnovali, in se vender pri tem ne bodo zoper kersansko ljubezen ali zoper državno oblast pregrešili. Ta škofov razglas pravi:

„Judje so posebno ljudstvo, kterimu enaciga zgodovina narodov ne pozna. Razkropljeni po vesoljnim svetu, lazijo okoli kakor pregnani, brez domovine, brez tempeljna, brez duhovnov, brez daritve; in vender so preživeli že osemnajst stoletij, vedno stiskani in hudo preganjani. Razkropljeni so med vse narode, in vender so se ohranili kakor popolnoma odločeno, med seboj terdno sklenjeno ljudstvo, in se vender niso kaj z drugimi pomešali. Spolnuje sa tako nad njimi prerokvanje Kristusovo in prerokov, da jih je Bog zato zaverigel, ker so oni Odrešenika svetá zaverigli. Ravno v tem so pa oni vedno spričevanje, de je naša sveta vera božja resnica. — Ta žalostni stan judov bo segel do konca sveta, takrat bojo tudi oni se spreobrnili k Kristusu Gospodu. Bog jih ohrani kakor korenino za lepoto cvetlice, ki je iz rodú Juda poguala. „oni so,“ pravi sv. Bernard, „vidne in živo pomenljive znamenja terpljenja Kristusoviga, in oni so zato po vsih deželah razkropljeni, de so, ker pravično kazen za svojo strašno pregreho terpe, povsod priče našiga odrešenja (Epist. 363). Ali ker oni zoper svojo voljo resnici naše svete vere tako pričevanje dajejo, se ji vender vedno zoperstavijo. Ako ravno kazen Božje pravice vidama na njih sloni, se vender imajo še zmiraj za izvoljeno, Bogú edino dopadljivo ljudstvo, in osobno se operaje na svoje prednike zaničujejo vse druge narode, kakor nečiste. Ker neprenehama pričakujejo prihodnjiga mesija, češ, de jih bo ptujiga jarma oprostil, in vse narode njih gospodarstvu podvergel, živé oni v neprenehanim sovraštvu zoper Kristusa Gospoda in zoper njegove spoznovavce, kterim isejo škodovati po raznih potih. Naša dežela (Galicija) posebno, v kteri so judje, kadar so bili po vsih drugih deželah stiskani in preganjani, zavetja iskali, in kjer niso bili samo dobro sprejeti, ampak so tudi večji prostosti in prednosti dobili (pod silno razuzdanim kraljem Kazimiram III.; prestavlj.), in se tako na številu vedno narasali, — naša dežela posebno je mogla zavoljo tega tudi več kokor druge dežele od judov terpeti.

Vi, častitljivi bratje! morate z žalostjo gledati, kako judje sedé po pivnicah, nevedno ljudstvo sleparijo, ga k pijančevanju in k postopanju zapeljujejo, in tako njegovo lepo zadržanje podkopujejo, in ga ob njegovo posestvo, njegovo pridobljenje in zaslužek pripravljajo. Ta nadloga se je poznejši leta zlo narastla, kaže se še s hujšimi nasledi, zakaj judje bojo omenjen državni ukaz kristjanam v škodo zase obrnili, s kristjani v bolj tesno zvezo stopili, in svojo škodljivo moč do njih zmožili.

Vender pa, kar državna postava judam dopusti, to cerkvene postave kristjanam prepovejo. Sej veste, častiti bratje, de Kristusova cerkev, ko na oni strani po Kristusovim nauku ljubezen do vsih ljudi, celo do sovražnikov sv. vere priporoča, po drugi strani vernim sleherno bolj tesno zvezo z neverniki sploh in z judi posebej prepoveduje, kakor je vselej prepovedovala, de bi tako od vernih odvrčevala vso nevarnost, ktera dojde njih sv. veri in njih lepimu zadržanju iz pajaštva z judi.

Posebno prepové ona, de bi judje kakorkoli nad kristjani gospodovali („cum sit nimis absurdum, ut blasphemus Christi in Christianos vim potestatis exercent“ Decret. Lib. V. lit. 6. cap. 16.); kristjanam pa prepové ona pod nar večji kaznijo, celo z žuganjem izobčenja, de ne smejo z judi skupej stanovati kakor udje ene družine („excommu-

centur, qui cum Judaeis praesumpserint habitare); dalje ne smejo kristjani pri judih stanovitne službe imeti, in kersanske dojnice ne judovskih otrok dojiti. („Inhibemus districte, ne Judaei nutrices vel servientes habeant Christianos.“) Vender kristjanam ni prepovedano dela za dnevno plačilo, kakor s serpam, s kosó, s sekiro, s cepcam i. t. d. pri judih opravljati. Te cerkvene ukaze so cerkveni zbori na Poljskim večkrat poterdili in ponovili, in škofje so skerbno čuli nad njih spolnovanjem, kadar so se sem ter tje prelomovali.

Po duhu tih cerkvenih zapoved je tudi državna postava v avstrijskim cesarstvu judam pod kaznijo prepovedovala, kersanske posele in rokodelske učence imeti. Ta kaznovavna postava je zdaj po omenjenim vladnim oglasu odpravljena. Deržava in cerkev nimate enaciga namena, ko postave dajete. Deržava ima podložnike razne vere, in ona iše vnaujim zadevam vsih svojih podložnikov vatreči; cerkev pa gleda pri vsih svojih oglasih pred vsim na zveličanje vernikov. (Konec nasled.)

Afrika in kersanska vera.

Spisal Valentin Seuan.

Ta silno veliki del sveta je še zmiram nar manj znan. Že nad pol tretji tavezent let vejo zanj nar bolj izobraženi narodi zemlje, kakor nam pričajo sv. pismo in gerški pisatelji, in vender se še današnji dan smé terditi, de se od Afrike veliko več vé, kakor je vedil Herodot, ki je živel blizo 450 let pred Kristusam. Stermo bregovje prek morja ali nezmérni nasipi, drobniga peska, ki jih viharji iz pušave Sahare v morje nanašajo, dopusté le v malo krajih barkam se suhi zemlji bližati. Razun Nila ni nobene velike reke, po kteri bi se dalo globoko v deželo peljati. Silno velike pušave brez vode, brez sence, in vse suhe; sterme, gole goré brez studencov; nezdravi, prav strupeni zrak iz močirja prek voda, sirovost, divjost prebivavcov, in sosebno kervoželjin fanatizem muhamedanskih narodov, so vzrok, de si tako malo mož upa, globokej v Afriko iti, in de toliko tih, ki se tem zadržkam ne dajo ostrašiti, v Afriki prezgodnjo smert najde. —

Po razdjani deržavi Kartagi so si mogočni Rimljani zmiraj več sveta v Afriki pridobivali. Od Egipta do Mavritanije, torej nar boljši del, so oni ob času Konstantina Vélikiga, in vse bregovje srednozempljiskiga morja, kakor širok pas, v lasti imeli in globoko v deželo noter do pušave svojo zobrazo zasejali. Kakor ob času Kananejcam očaka Jakopa, tako je bil Rimljanam Egipt, in zraven še sedanja Berberija žitna zaloga. Iz afrikanskih pušav so dobivali dalje Rimljani toliko divjih zveri, levov, panterjev, leopardov itd., kteri so v njih amfiteatrih jim v kratek čas ne samo med seboj se klali, ampak tudi na k smerti obsojene ljudi — hudodelnike v vojskah vjete — in kristjane spušeni bili. Koliko tavezent vjetih Judov je bil dal Tit tako razmesariti; koliko Dakov in iz Jutroviga pritiranih ljudi Trajan? Spomni se dalje zadnje osode sv. škofa Ignacija, sv. Perpetve, Felicite in njih tovaršev, in toliko drugih sv. mučencov.

Vandali, ki so bili pod silovitim Genserikam iz Španjskiga v zgornjo Afriko prišli, še bolj Saraceni in Arabljani, kteri so bili že pod kalifam Omaram v Egipt in dalje udarili, še nar bolj pa Turki od časov sultana Sulejmana II. sem so vso omiko v Afriki zaterli in nepopisljivo divjost vtemelili. —

V 15. stoletji so se jele evropejcam odpirati strani Afrike, ki so bile poprej popolnoma neznane. Benečan Kadamasto je najdel Portugalcam otoke zeleniga nosa (Cappoverde) l. 1446, l. 1471 so Portugalci že čez ravnik (ekvator) se peljali; l. 1484 z Nemcam Martinam Behaimam do dežele Kongo prišli, in l. 1486 je Diaz najdel spodnji konec Afrike, nos dobriga upanja. Vasko de Gama je l. 1497 srečno okoli tega konca jadral, šel 1498 po cesti

Monsambik, in vendar ni velikiga otoka Madagaskar-a na desnim zapazil, in se je potlej v Indijo prepeljal. Almeida je l. 1506 Madagaskar najdel. -- Odslej je zmiraj več mož iskalo Afriko poznati. Imena Mungo Park, Horneman, Burkhard, Klapperton, Denham, Vogel id. niso neznane. Njih vse je večji del prekosil naš ranjki rojak Knobleher. — Po tim vvodu hočemo bolj obširno posamezne čertice iz osode keršanske cerkve v Afriki pogledati. (Konec nasled.)

Kaj méni Nikola o gledišu.

II.

Ko smo slišali to sodbo čez glediše, poslušajmo še, kaj od njega cerkveni učeniki sploh terdijo. V kratkim bi bile povzete vse njih terditve v tem le:

1. Obiskovanje glediša samo na sebi ni pregrešno; vendar je vselej prepovedano iti k igram, ktere so zoper keršansko spodobnost.

2. Obiskovavci tacih iger grešé; odvezati se torej zamorejo le, če svoj greh resnično obžalujejo, in sklenejo jih nič več ne obiskovati.

3. Tudi zdelovavci, igravci in igravke tacih iger, ki so zoper keršansko spodobnost, se ne smejo odvezati, dokler ne odjenjajo od tega svojiga poklica.

4. Grešé tudi prav pogostni obiskovavci navadnih iger, ako nimajo pametniga vzroka; in grešé, če tudi igre niso posebno nespodobne in če ravno menijo, da jim niso nevarne; zakaj vedno gledanje in poslušanje tacih veter nastih, lahkomišljenih, domišljijo in poželjivost budijočih reči ni nikoli brez nevarnosti za človeka s popačeno natoro. Tudi je že to samo znamnje veter nastiga, lahkomišljeniga človeka.

5. Kdor obiskuje igre, ki niso naravnost zoper kerš. spodobnost, zavolj razvedrenja, počitka, ne greši; ali če greši, saj ne greši smertno. Vendar pa greši, ako spozná, da mu je obiskovanje bližnja priložnost v greh. To velja tudi od tistih, ki imajo pametne vzroke pri obiskovanji, n. pr. žene, da ustrezajo možem; sinovi in hčere, da storé po volji svojih staršev, pòseli, ki morajo hoditi s svojo gospodo. Ako pa ni, kakor je bilo rečeno, glediše bližnja perložnost, in niso igre naravnost zoper keršansko spodobnost, so vsi ti brez greha.

A. P.

Oglas zastran Marijniga zvonjenja.

Že čez dobro leto je, kar sim v „Zg. Danici“ dvakrat o Marijnim zvonjenji spregovoril, in svoje misli razodel, zakaj bi se v Ljubljani Marijno zvonjenje povsod ob enim opravljal, kar je nekoliko potem tudi nekdo iz Gorice terdil in zagovarjal.

Utegnili bi bravci pričakovati odgovora, če je to kaj vspéšilo? Ne popolnoma. Mislím, de je vendar nar bolj primerno, de v stoljni cerkvi naj prej prične zvoniti, in koj potem v družih. Kolikor sim imel do zdaj priložnost, se tega prepričati, se je le frančiškanski zvon koj na perve udarce šenklavškiga oglašil in pa podružnice v cerkvi usmiljenih sester; pri družih cerkvah pa ne skoz in skoz ali tudi le sem ter tje. Saj mende vsaki dobri kristjan spozna, de bi bilo zvonjenje ob enim po vsim mestu tehtin pomoček, spodobno obnašanje med Marijnim zvonjenjem razširiti, akoravno se to prav popolnoma ne da doseči, ker pride po železnici mnogo ljudi, tudi razne vere v mesto; domači vendar bi mogli skoz in skoz lepo obnašanje med zvonjenjem razodevati, ter pokazati ptujcam, de je v Ljubljani katoliška vera.

Vsaciga cerkvenika dolžnost naj bi bila, na to paziti, de se zvonjenje vjema. Naj bi bila stoljna ura dobro uredena, in po tej tudi druge, de ne bo ktera prekesna in se ne bo cerkvenik izgovarjal, de na cerkveni uri še ni pol dne. Ako se pa tudi nameri, na pr., de so si ure za kake sekunde naskrižem, to ni nikakoršín izgovor, de bi se ob

enim ne zvonilo. V ti reči se ne gleda na unute, ampak na duhovni prid in lepo zložnost. De taka nezložnost v zvonjenji molitvi škoduje, si lahko vsak misli.

Marsikteri, po zunanjim videzu gizdalin, ima dober namen v sercu, nima pa vselej serčnosti, ga ob svojim času razodeti, kër meni, de bi ga drugi s klobukaw „docti“ po strani gledali. Veliko večí moč ima pa do omahljivcov zvonjenje, ako se pri vsih cerkvah na enkrat oglaší, kakor bi vse klicale: „Molite, molite!“ — Naj tukaj še pristavim, kar se mi dozdeva, de se keršanski duh čezdalje bolj budi, če tudi počasi. To se vidi pri Šmarnicah v stoljni cerkvi, kjer je mnogo gosposkih zbranih, ki se jim vidi, de prihajajo iz praviga namena k tej prijazni pobožnosti. Sploh se kaže v tej cerkvi prav lepo čeznavadno spodbudno obnašanje, bodi si kteriga koli stanú, spola in starosti. Ali bi ne bila tudi tukaj lepa priložnost zastran angelskiga česčenja, zlasti k slovesu Šmarnic kaj več govoriti, dokazati in pojasniti? Gotovo bi ne bilo zastoj. —m. n.

Drobtinica za pobožne duše.

Zveličani O. Baltazar Alvarez, duhovnik Jezusove družbe, je bil izverstin vodnik pobožnih duš na poti k zveličanju. Med drugimi mu je bila previdnost Božja zročila tudi Marijo Diac, ki je pod vodstvom imenovaniga redovnika visoko stopnjo svetiga življenja dosegla. Morebiti bo pobožnim bravcam „Zg. Dan.“ všeč, tistim namreč, ki nimajo popisa Alvarecova življenja, ako se jim pové, kako se je pobožni mož z omenjeno svetnico pogovarjal o terpljenji, ki si ga človek ne nakoplje sam, in ravno zato mu je močno zaslužívno, ako ga z udanostjo v Božjo voljo prenaša.

1. Vročina, mraz, suša in mokrota, viharji, hudo vreme, vetrovi in druge enake naključbe so vsim tistim v veselje, ki voljo Božjo ljubijo. Baltazar pripoveduje, de je Marija Diac neko zimo skoraj brez odeje v prav merzli izbi toliko prestala, de ni mogla sterpeti, de bi ne bila Najsvetejšimu naglas toževala. Zveličar pa ji je odgovoril: „Jest ti to storim; pa se pritožuješ?“

2. Telesne slabosti, naj so kakoršne koli, bolezní, bolečine, žalost in čmernost; pomanjkanje, kterimu smo vsi podverženi; lakota, žeja, trudnost, nezaspánost in še mnogo enacih potreb, vse to se mora poterpežljivo poterpeti, ker nam Bog sam nakloní, če tudi ne vemo zakaj.

3. Poterpljenje z vsimi tistimi, ki niso z nami enacih misel, ki nimajo tacih lastnost, kakor mi. V tej zadevi je vsim dosti poterpeti, ki imajo z družimi kaj opraviti. Pomniti pa moramo, de nas je Bog k takim pripeljal, de bi mi svojo čednost uterdili.

4. Ponizanje in zaničevanje, ki ga moramo prestati; tako terpljenje je veliko težje, kakor telesno, pa ravno zato pri Bogu veliko veljavniše.

5. Zadnjič pa so dušne terpljenja, kterim dostikrat ni mogoče pomagati. Suhota, razmišljenost, otamnenje duhá, mnoge skušnjave, in zalezovalje hudobniga duhá, vse to je Božje pripušenje, in tedaj v velik dušni prid, ako se voljno prenaša. *m..

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Spominik

ranjcemu vis. častitimu provincialu Očetu

KLAR VASNOTS.

1. DeVs aCClPls PatreM, LIClts Orphanls.
2. MI CLare, saeCLts nobls CLaresCe; & qVlesCant CIneres saCrae!
3. FaCtVs In paCe LoCVs tVVs, CLare MI! se-raphICl CoetVs CVrrVs, fratrlbVs aVrlga fVlsl lpsls.

4. QViesCo, qVI oCCIDI, paX eXVIIIs IpsIs trI- bVatVr Mels!

Njegov somladnik na Tersatu 1823.

Iz Ljubljane. Novi Ljubljanski škof, Mil. gospod Jernej Vidmar, bodo tretjo nedeljo po Binkoštih, 17. roznika, na Dunaji posvečeni. — Dr. Anton Jarc, šolski svetnik in gimnazialni ogleda v Zagrebu, naš rojak, je izvoljen prost v Nyir Palyi v velikovardinski škofiji.

Iz Ljubljane. Vprašanja pri poslednji duhovski poskušnji, Ex jure canonico. 1. Quae jura competunt Capitulo Ecclesiae cathedralis sede vacante, et quae Vicario Capitulari in specie? 2. Quidnam Parochus ex canonicis praescriptionibus servare debet circa officia: a) residentiae, b) applicationis ss. Missae sacrificii pro populo, c) administrationis Sacramentorum, et d) institutionis gregis, sibi commissi? 3. Lucas matrimonium initurus cum Anna exponit: Annam neptem (Enkelin) esse Antonii, avunculi aviae suae Agnetis. An, et qua ratione Lucas validum inire potest matrimonium cum Anna? — Exponatur simul tenor impedimenti consanguinitatis. Dr. I. Vončina. — E theologia morali. 1. Quenam actio est in sensu christiano moraliter bona et meritoria vitae aeternae? 2. Natura et gravitas officii Caritatis erga proximum exponatur. 3. Peculiaris sacerdotis ad Orandum obligatio ostendatur. Dr. M. Leben. — Ex theologia dogmatica. 1. Quae definitio fidei Pontificia dicitur ex cathedra edita et quae est talis definitionis auctoritas? 2. Quae sunt supremae auctoritatis ecclesiasticae circa peccatum originale determinationes? 3. Quomodo evincitur necessitas satisfactionis praestandae a peccatoribus pro peccatis, quae committuntur a renatis per Baptismum? Dr. J. Kr. Pogačar. — Ex exegesi biblica N. T. Paraphrasticae explanetur: 1. S. Matthaei Caput XVIII. a versu 1. — usque ad 14. inclusive. 2. Secundae S. Pauli ad Timotheum Epistolae Caput II. a versu 1. usque ad 13. Dr. M. Leben. — Iz pastirstva. (Sloven.) 1. Maritus in confessionali confidetur: Saepius adulterum commisi, cum mulieribus etiam, ut puto, mecum aut cum conjuge mea consanguineis. — Quomodo eum Confessionarius edoceat, quid agat? 2. Unde scimus et persuademur, benedictionem mulieris post partum non nisi in ecclesia peragendam esse; quid illis et de illis dicendum, quae domi vel in lecto prorsus hanc benedictionem postulant; estne causa valida id domi exsequendi? 3. Quomodo se gerat parochus erga suum cooperatorem? Pridiga. V stari krajnski pesmi pojemo: „Za Bogom častimo Marijo nar bolj!“ — Kratko vpeljavo. — V 1. delu skazati, zakaj Marijo za Bogom nar bolj častimo. — Kratak sklep. Keršanski nauk. Ne kradi! Jož. Zupan.

Iz Ljubljane. Ker je hervaško-krajnska okrajina reda sv. Franciška zgubila svojiga provinciala, je bila 12. t. m. v Ljubljani volitev njegoviga namestnika. Prišli so bili naslednji vv. č. Očetje: S Kostanjevice O. Jernej Večerina, kustos; O. Rajmund Marencič, defnitor in tajnik; s Tersata defnitor O. Hieronim Jankovič; in s Samobora defnitor O. Bonifaci Jakopčić. Pred volitvijo so imeli v. č. O. kustos Jernej Večerina slovesno sv. mašo s poklicanjem sv. Duha, pri kateri sta vv. č. oo. defnitorja Hieronim in Bonifaci stregla. Potem so se glasi brali, kakor nasledova: Namestnik ranjeiga provinciala so izvoljeni v. č. O. Jernej Večerina; kustos: v. č. O. Kalist Omeje gvardjan v Ljubljani; tajnik: v. č. O. Mansvet Šmajdek, dosedanji vikari v Ljubljani, in za vikarja v. č. O. Rajmund Marencič, poprejšnji tajnik. V. č. O. Angel, bivši provincial, so po kratkim nagovoru izvoljenimu namestniku v pričo redovne deržine v obedilišu zročili samostanske pečate in obmolila se je zahvalna pesem s primernimi molitvami.

V Trebnim je v dan vnebohoda Gospodoviga, 17. t. m., umerl mladeneč poln lepiga upanja, osmošole Janez Rozman. „Blagor jim, kateri v Gospodu zaspé!“

Z Železnikov 6. maja. — O lepih slovesnostih med

Slovinci in novih napravah v njih cerkvah nam, ljuba Danica, res prav pogosto govoriš. Ako bi take in enake novice tudi častitim bravcam ne bile prijetne (kar vender ni misliti), služijo narodu po vsaki ceni v veliko čast, kajti ogledalo so, v katerem se lepa rast dušniga življenja in veseliga napredovanja svetu pred oči postavlja. — Ne iz napčne hvaležnosti, ampak edino le v spodbudo k mnogim takim in enakim novostim primem za pero, popisati lepo slovesnost, katero smo danes, četrto nedeljo po veliki noči, pri tukajšnji podružni cerkvi sv. Franciška Ksaverijana obhajali. O lepoti cerkve same si prideržim potlej nekoliko govoriti, zdaj o danšnji svetkovini nekaj. —

Že od zdavnih let je imela omenjena cerkev dva sv. križeva pota; eniga znotrej, družiga pa v malih duplincah zunanjiga cerkveniga obzidja. V čast tukajšnjih stanovnikov naj bo rečeno, de sv. križev pot radi in prav pogosto molijo. Kakor pa je znano, de brez predpisaniga cerkveniga blagoslovljenja ta pobožnost, akoravno tudi sama na sebi dobra, vender ne donša obiskovavcu taistih milost, ktere sv. Cerkev podeluje onim, ki sv. križev pot tam obiskujejo, kjer so bile podobe po edino v to sv. opravilo pooblastenih duhovnikih iz reda sv. Franciška Serafika blagoslovljene, tako se je tudi tukaj, ker je sv. križev pot pred mnogimi leti le od domačiga, že zdavnej v Bogu počivajočiga g. fajmoštra Mih. Grošel-na postavljen bil, blagoslovljenje po cerkvenih obredih potrebno kazalo. Ker so se pa zraven tega že tudi pri znotranjim, še bolj pa pri zunanjim svetim križevim potu potrebe popravljanja živo razodevale, so bili toraj okviri znotranjih postaj nekoliko predelani in na novo pozlačeni, zunanje postaje pa prav iz noviga narejene, vse to po hvale in priporočila vrednem podobarji iz Poljan nad Loko, Štefanu Šubic-u. — Po skončanih tih prenarodbah so poprosili naš vis. čast. gosp. oče M. Jenoh pri slavnem škof. namestniku privoljenja za cerkveno redno blagoslovljenje, kar je bilo, se vé, z veselo radovoljnostjo pripušeno. In danes, dopoldne in popoldne smo obhajali slovesno blagoslovljevanje in postavljanje popravljenih in novih postaj. Glas devete ure zjutraj je dal znamenje k mogočnimu gromu možnarjev, vbrano priterkovanje se je jelo odmevati iz lin farne in podružne cerkve, iz farovža pa se je vzdignila lepa procesija, pred katero se je nesel križ z orodjem Kristusoviga terpljenja; za taistim je neslo 28 fantov parama lepe podobe sv. križeviga pota in poslednjič je sledilo več vis. čast. gosp. duhovnikov, domačih in iz sosesčine z vis. čast. gosp. opravnikom O. Kalistam Omeje-am, franciškanskim gvardjanam iz Ljubljane, kateri so tukajšnji fari posebno čast skazali ter sv. opravilo sami obhajati prišli. Ljudstva se je bilo od bližnjih in daljnih krajev toliko sošlo, de je bila sicer prostorna cerkev veliko premajhna. Po prihodu v cerkev se je pričelo blagoslovljevanje znotranjiga sv. križeviga pota, kteriga je spremljeval v cerkvi glas mogočnih orgel in petja, zunaj pa je naznamoval postavljanje vsake postaje dalječ se razlegajoči grom strelú. — Po končanem blagoslovljevanji in postavljanji so stopili gosp. gvardjan na prižnico ter so pričeli izverstni govor svoj o velikim aposteljnu sveta, ki je, prehodivši velik del zemlje, edino hvalo le iskal in najdel v križu Kristusovim; prestopili so dalječ na cerkveniga patrona in aposteljna Indijanov, sv. Franciška Ksaverija, ki je, tudi le s podobo križa v rokah in z duhovskimi bukvami pod pazduho preromal daljno Indijo, oznanovaje vero križaniga Zveličarja. Po tem vvodu so prestopili na razlaganje in vrednost sv. križeviga pota, kako gre to pobožnost opravljati in koliko korist ona živim in mertvim obrodi in donša. Ker je krog te cerkve tudi farno pokopališče, so priporočevali še v posebno živi spomin vse na tajistim počivajoče rajnke molivcam sv. križeviga pota, itd. — Popoldan ob 3 pa je bilo blagoslovljevanje zunanjiga sv. križeviga pota, potem pa v cerkvi pete litanije, kakoršne naši ljudje posebno radi imajo. O tacih priložnostih

zapoje z brenčecim glasom vse po cerkvi, de res je veselje poslušati. — Po večernici so vis. čast. gosp. gvardjan še blagoslovljali ljudem molke in križce, zvečer pa smo obhajali navadne Šmarnice v farni cerkvi, katere ljudje tudi letas prav prav marljivo in pridno obiskujejo. Tako smo tedaj skončali 4. nedeljo po vstajenji Gospodovim, Bog daj, de bi bila njena slovesnost mnogim mnogim v dušno korist.

Iz Noviga mesta. — Drugi dan t. m. so vis. čast. gospod proš mnogo čislana pošteniga mestnjana gosp. Karolna Seiferta pokopali. Bil je rajni do 77. leta svoje starosti protestant; na večer njegoviga življenja pa ga je nsmiljeni Bog v svoj vinograd, k katoliški veri poklical. Tri dni pred njegovo smertjo ga vpraša žena, kako de mu je. „Terpim,“ ji pravi, „tode veliko več na duši kot na telesu — nekej mi je prav težko pri serci.“ „Če hočete, pišemo v Ljubljano po duhovnika,“ mu ona reče. „Nikar tega,“ ji odgovori, „temuč eniga tukejšnjih gospodov mi poskerbite, de me katoličana stori; — moje želje so, katoliško vero sprejeti. — Ravno ta dan ste hči in vnukinja bolniga očeta pri sv. Obhajilu bile, ktere ste gotovo Boga prosile, naj bi dal očetu dušno in telesno zdravje. In zgodilo se je. Ko so častiti oče Gracijan nad bolnikom resnično voljo spoznali, de zmoto za vselej zaverže in ud edinozveličavne cerkve želi biti, ga v sv. resnicah podučé. Potem je starček vpričo križane podobe in pričujočih mož sv. vero odmolil in na to sv. zakramente spodbudno prejel, prvi — in zadujkrat v svojim življenji. Po prejetih sv. zakramentih je vesel ženo in otroke k sebi poklical, sleherniga objel, rekoč: „Zdaj smo še le prav sklenjeni; zdaj sim ves vaš.“ O, resnica je in ostane, de le mirna vést človeka zadovoljniga in veseliga stori; njo pa le katoliška vera vpojoji, če je pekoča. „V vsim življenji mi ni bilo nikdar tako lahko pri serci, kakor zdaj, ko sim k katoliški veri pristopil,“ je djal bolnik drugo jutro njim, ki so ga obiskovali; ter pristavil, „de bo, ako mu Bog življenje ohrani, po sv. veri na tanko živel.“ — Tode malo časa je srečo katoliškiga kristjana na tem svetu vžival; šel je po boljaj plačilo, ki si ga je s spoznanjem in sprejetjem resnice zaslužil. Zadnji dan p. m. je mirno umerl. Naj mu sveti večna luč! Vsim zmotenim in oslepljenim naj pa ljubi Bog gnado podeli, de bi tudi njim luč sv. vere skorej zasvetila!

Tedi žandarm judovske vere se prav pridno keršanškiga nauka učí in željno sv. kersta pričakuje.

Iz Vipavskiga poleg Krasa. B. Slednji kristjan zapopade, de naše cerkve so zaklad in lepota svete vere, svete Bogú posvečene hiše, veličastni tempeljni, v kterih Jezus Kristus stanuje. Ali dostikrat so tudi kristjanam in sveti veri v sramoto; ako so namreč zanemarjene.

Kdor je hiše in poslopja velikašev na naši ljubi zemlji vidil, njemu se pri pogledu mnogih cerkev milo stori in rudečica mu lice zalije, ker vidi, de Jezus Kristus tako slabo prebivališče ima. V resnici, zlo bi bilo želeti, pa grozím se izgovoriti, — da bi nekteere cerve le tako lepe bile, kot so konjske stališa velikih gospodov.

Med mnogimi drugimi č. gg. dušnimi pastirji, kteri za olepševanje hiše Božje očitno hvalo zaslužijo, kakor cela okrajina dobro vé, so visokočastiti g. Janez Nep. Pirc, fajmošter Rifenberške fare poleg Krasa. Rojeni v Črnem verhu na Krajskim, so blizo 9 let voditelj omenjene fare, če se ne motim. Zamogel bi od njih lepih lastnost in gorečnosti lepe reči napisati, pa bi morebiti njih čednost žalil. Vidi se pa tudi, de njih djanje in združena nevtrudljivost s svojim g. tovaršem Roic-am ne pada na terde skale.

Če si bil pred 9 leti v farni cerkvi, in če zdaj prideš, se boš gotovo zavzel in rekel, de je druga hiša Božja mem popred, in zakaj? — Postavili so narpred nov križev pot, kteriga je stara Rifenberška fara popred pogreševala, vidil bodeš novi spovednici, prav izverstniga dela, spričba izvirne umetnosti dveh Rifenberčanov; ni še 3 leta, kar

so dali izslikati nov Božji grob od nekiga Idričana, ki je veljal še čez 400 gold. srebra st. dn.; med drugimi paramenti boš vidil prav lep mašni plajš z vsim, kar k njemu gre, kteri je veljal čez 200 gold. srebra st. dn., in Rifenberčani so imeli to čast, de naš nar mil. presv. nadškof Goriški, so bili prvi, ki so ž njim sveto mašo darovali pri lanski delitvi sv. birme. Ravno sedaj so postavili v cerkvo nove orgle, ktere je izdelal izverstni mojster g. Pietro De Corte iz Čividada, s 26 registri, po laškim vredene, ktere se cenijo čez 2000 gold. srebra; mnogo spoštovani g. Jožef Vazenicnič, že čez 30 let tukej učitelj, jih bo zagotovo moško gonil, ker je mož za to. Med drugimi napravami boš vidil 4 prav lepe bandera. Vidil boš tudi podobo sv. Urha, patrona leté fare, iz lesa vsekano in prav umetno izslikano, ktero je kupil tukajšnji posestnik g. Janez Licen na Dunaji, in veljá čez 50 gold. sr. st. dn. Tako Rifenberška farna cerkev vsako verno serce razveseluje, duha povzdiguje k sv. nebesam, in kakor hiša Božja popolnoma služi svojimu namenu. F. B.

Iz Gorice 20. vel. trav. — Ni boljiga semena nad Božjo besedo; ona se dá sejati ob vsakem času, brez zalocka lune ali vremena, in gotovo bo stoterni sad obroditla, ako je le polje serc, ki ga sprejema, rahlo in za-njo pripravno. Hočem reči: Tukajšnja nemško izobrazena gospoda, čeravno zaželenih konferencij ni dobila ob času, ko postni pridigarji z resno besedo na pot pokorjenja kličejo zagrešeniga kristjana, so se jih pa vender vdeležili v tekočem mescu, tedaj ob času, ko Mariini častivei Kraljici nebés in zemlje opletajo Njene oltarje s cvetečimi šopki ter prepevajo vso čast in slavo Njej, ki je naša preljuba Mati. Imel je nemške konferencije v. č. O. Janez N. Stöger, Nemcam slavno znani jezuit, od 12. do 17. t. m. ob šestih zvečer, v cerkvi čč. mm. Ursularic. Dal je tej pobožnosti, ker je ravno Mariin mesec, šmarniško obliko. Najpred so mladi peveci metropolitanske cerkve, spremljevani s fisharmoniko, odpevali kako pesem Marije device, pred ktere podobo so skoz ves čas sveče gorele. Na to je ponižni govornik na leco stopil in je po domače pa v prav mikavnih prilikah kristjana vsake starosti in stanú pred oči stavil na njegovim potovanji proti večnosti. Po dokončanem govoru so se odpevale lavretanske litanije, na kar je bil blagoslov z Narsvetejšim in v sklep take vsakdanje pobožnosti se je pa zopet kaka druga Mariina pesem zapela. Spev z besedo vseh teh pésem je Stögerjev, pa tudi tako zlo mikaven, de v sercu obuja nebeške čutila v nemaje ga za nebeško Kraljico. Častiti Oče je pri tej priložnosti serčno priporočal pri poslednji ti pobožnosti presv. Obhajilo prejeti, ktero naj bi se posebno darovalo za sv. katoliško Cerkev in za sv. Očeta papeža, de bi ji Bog iz sedanjih stisk rešiti blagovolil. Sveta želja ni bila brez sadú. V dan vnebohoda Jezusoviga ob 8ih zjutraj je č. o. Stöger sam med mašo delil angeljski Kruh pristopivši pobožni gospodi. Ob navadni uri zvečer ravno tega praznika č. pater zadujkrat ogovori svoje zveste poslušavce, priporočivši jih še enkrat Jezusu in Mariji, kteri je vso to šestdnevno pobožnost daroval.

Veseli smo se, de je bilo pri tej priložnosti obilno gospode, tode vender še pogrešamo uniga zlatiga časa, ko se je tudi gospoda moškiga spola v obilnišim številu in z veči gorečnostjo takih pobožnost vdeleževala.

Po dokončanih očitnih konferencijah se je o. Stöger še poldrugí dan pri nas mudil, in je med tem časam tukajšnjim šolskim sestram resnice svete vere trikrat razkladal. 19iga popolne pa se je odpeljal proti Devinu, de bi tudi v gradu zlo pobožniga kneza Hohenlohe-ta dal Božje besede okusiti. O. Stöger je tedaj v kratkih dnevih obilno Božjiga semena sejal v imenu Marije Device. O de bi tudi po Njeni priprošnji stoterni sad in večno plačilo sejavcu in obsijaním obroditlo! Mi pa si č. Stögerjevo imé globoko v sercé zapisemo, ter mu v slovo damo: serčno zahvalo,

željo in upanje, da bi bilo nam dano ga še kedaj slišati, ki je letas naši gospodi, ktera ga je sicer že trikrat poprej slišala, naj bolj dopadel.

Oče Stöger je govornik, ki ne išče sebe, ampak zveličanja duš. Ko pridiga, ne sedi na pegasu, tudi ne kermi svojih poslušavcev s slovniki lupinami, še manj pa jih osipa z govorniki cveticami, kar sercu nič ne zda; temveč on stoji na leci kot resni katoliški misijonar, ki po zgledu nebeškiga Učenika Božjo besedo v prosti besedi in s prilikami in prigodbami iz vsakdanjega življenja tako jasno in mojstersko razklada, da ga mora vsak, zamaknjen v njega in ginjen v sercu, na vse ušesa poslušati. Lahko da se bo med množico pobožnih tudi kje kak strastin Feliks z Druzilo vtaknil, pa se tudi kmali proč obrnivši rekel z unim: „Kar to zadeva, za zdaj le pustimo!“ (Dj. apost. 24.) Zakaj ta jezuit je kakor sv. Pavl, ki brez uklanja vsakimu resnico na čelo zapiše. Blagor mu!

Kakor je O. Stöger mičin na priznici, tako prijeten je tudi v svojih spisih, ki so beli dan zagledali. Posebno všeč je njegova „Himmelskrone“, ki cloveka povzdiguje v nebeško sirjavo med trumo presrečnih duhov. Nam Slovencam ne manjka ne izvirnih ne prestavljenih knjizic nraavniga zapopadka, ali vendar bi bilo želeti, da bi se tudi Stögerjeva „Himmelskrone“ — „Krona nebeška“ našimu slovenskimu ljudstvu okusiti dala, kar se vtegne zgoditi toliko lozej, ko imamo že njeno prestavo, zvesto in dobro, v rokopisu. Je namreč č. g. o. Juštin Brus, sedanji vikari tukajšnjih č. oo. kapucinov, ki se že nekeje let sem peča s prestavljanjem boljih nemških knjig. Že jih je nekaj poslovenil, na čisto spisal in dal lepó zvezati. Med temi je ravno omenjena „Himmelskrone“ in polovica dobro znanih „Mehlers Beispiele.“ Č. vikari je hvale vreden, da si proste ure s takim koristnim delam krati. Naj bi v svoji sedanjosti marljivosti nikar ne opešal. Slovenija mu utegne biti še kedaj hvaležna, ako bo za-njo, kar terdno upamo, tista srečna doba nastopila, ko bodo njeni pisatelji tudi obsirnisi dela na svitlo spravljali brez strahú in škode.

Zdaj pa še nekaj čmerniga ali mar zgrozivniga, kar je preteklo nedeljo še precejšuma po našem mestu pognalo. Neka ženska, ne domača, srednje starosti, ki je skoz več let služila, se pa ravno zdaj 4 tedne z dobrim mladenčcem omožila, je bila od svoje lastne sestre pri sodnji obdolžena, da bi ji bila 800 gold. odnesla. 13. t. m. zjutrej pridejo žendarmi po njo, da bi jo dotični gosposki izročili. Ali ona, kaj stori? Ko se vsemu temu zastonj brani, poprosi na stran, in — oh nesrečna reva! — prereže si vrat globoko v goltanec, da na pol mrtva omedluje. Prenesena je bila kmali potem v žensko bolnišnico, kjer po posebni milosti Božji še živi. Da bi se le reva spokorila in svojo pregloboko dušno rano še pred smertjo zacelila. Ali je zadolžena kriva ali ne, se še očitno ne vé. Pristavil sim semkaj to žalostnico, ker sim si svest, da pošten bravec Daničin se ne bo pohujšal, temuč se šele spodbodil, toliko serčnejsi Boga in njegovih sv. zapoved se okleniti, da bi ga slabi duh ob času skušnjave ne premagal. Ne manjka takih, ki samomorstvo po načelih spridene nature zagovarjajo, kar pa pred Bogam nič ne veljá, ker samomorec, kakorsnekoli baže, globoko sega v nar veči pravico Večniga, ki pravi: „Jaz bom umoril in oživel. Nobeden naj se iz mojih rok ne reši“ (5. Moz. 32)! Toda samomorec se za te besede nikar ne zmeni, ker ima premalo vere, ali pa nič ne; zakaj kristjan v veri zadosti podučen, bi si v zgorej omenjeni vkoljnosti saj takole misliti mogel: Ali sim dolžin ali nedolžin. Če sim nedolžen pred Bogam, kaj mi je mar, če sim tudi pred celim svetam osramoten, in ob vso svojo čast pridem. Toliko več zaslužnja si pa naklonim, ako po zgledu svetnikov iz ljubezni do Stvarnika obdolževanje preterpim, kteriga se pri vsem svojim mogočnim prepričevanji znebiti ne morem. Če sim pa zadolžen, ni druge poti, kot se pregrehe spokoriti na tim svetu, in toliko

manj se smem prederzniti, po samomorstvu sodnijski kazni uiti, in se pa vreči — oh groza! — v naročje ojustre pravice Božje, ki samomorcem po svetem pismu naravnost odreče večno življenje. Večne smerti, reši nas, o Gospod! J. Furlani.

Na sv. Višarjih se je v večernico pred vnebohodom Gospodovim s pesmijo „pridi sveti Duh!“ pričelo sveto leto, ki bo terpelo do večernic roženkranske nedelje. Odpustiki, ki jih romarji ta čas po prejetih ss. zakramentih zamorejo prejeti, se smejo tudi za duše v vicah obrniti. Ob večernicah pred nedeljami in praznikih bo vselej slovenska, ob nedeljah zjutraj pa nemška pridiga. — „Prijatelj“ pravi, da se letas vse, mlado in staro, na sv. Višarje nraavlja. Tudi romarske bukvice, „Višarski romar,“ so prišle na svitlo. Ni vse dobro in lepo, kar se pri romarskih cerkvah prodaja; romarji! omislite si „Višarskiga romarja,“ opominja Slov. Prijatelj.

Iz Celovca. „Slov. Prijatelj“ piše: Kakor lani, se tudi letas prijazne Šmarnice v Cerkvi sv. Duha prav slovesno obhajajo. Pobožne nune Ursularice so cerkev kaj ukusno okiñčale, in ljudi je vsak dan toliko, da nikoli ne najdejo vsi prostora. Najpred je pridiga, v kateri kak mestni duhovnik kaj iz življenja rožne Device Marije razlaga. Potem so lavretanske litanije in pred svetim blagoslovam gospé nune kako novo pesem Marii v čast kaj mično zapojó. — Letas dobimo tudi ljudski misijon, v Kerški škofiji prvokrat. Tako se oživlja v naši škofiji duhovno in cerkveno življenje. Slišimo, da bo prvi ljudski misijon v Strassburgu, blizo sv. Jeme, in potem v nemškim Grebinji, tudi v kerški dolini. Začel se bo nek v praznik vnebohoda našiga Gospoda Jezusa Kristusa. — Tudi po Kerški škofiji so premilostl. knezškof oskerbeli, da se denar za svetiga Očeta papeža nabira. Izvoljeni so posebni možje, ki denar pobirajo. Slišali smo, da Koroški katoličani pridno darujejo. To je veselo in lepo; otrok, ki se svojiga očeta in revah in nadlogah usmili, v resnici lepo ravná, in Bog mu bo vse obilno povernil.

Na Dunaji 20. majnika. B. — De zdaj po svetu neka čudna moč šviga, da so velike prekucijske namere osnovane in tudi že delama na poti, da je sploh nova doba napočila in se ljudje v svojim nemirnim stanu ž njo na vse strani soznaniti prizadevajo, je bilo v tem listu že večkrat povedano. Rečeno je bilo tudi, kaj to dobo posebno poznamlja, kateri je njen poglavitni značaj, ki jo od drugih razločuje in ji lastno znamnje vtisuje. Ta pa je, da namreč države hočejo po sili biti svobodne, emancipirane, brez vere, zlasti tiste, ki jim je dozdej na noge pomagala, jih uterjevala, krepila, ljudstva pak blažila in k dosegi blagovitih časnih in večnih namenov napotovala.: — one pa ji zdaj v zahvalo (in to je tudi pomembno znamnje) herbet obračajo, jo zapušaajo in se od nje emancipirati, odtergati namerjajo, nasledovaje splošno vnemarnost in slabe zglede zlobnih in drugovernih, kterim je časnost vse, večnost pa nič. Kje je ideal (uzor) keršanske države? Kje prizadevanje in hrepenenje po njem? Znan je začetek, znani blagotni viri; zgodovina nam jih kaže — ali pri vsem tem si kopljejo države in ljudstva nove jame, iz kterih mislijo v nastajoči novi dobi bolji vodo zajemati in bolje životariti, kakor dozdej. Res se svet vedno naprej suče, vedno le naprej hiti, ker tu ni obstanka; ali kaj bo iz tega, če bo zmirej huji zglede in modrovznja bogokletnih modrovačev nasledoval, po njih živel in si jih za svoj edini dosegljivi ideal stavil? Deržave bodo zares v tem pomenu svobodne, ljudstva pak zadužene in vtopljene, ker vtopljen bo tudi njih edini pravi ideal, po kterim imajo svoje življenje; — bodo pak le še malikovavske, klanjaje se edino še deržavnimu bogu in temu kar služi k dosegi časnih namenov! — De to niso samo prazne besede in kako kratkočasno ali čmerno modrovanje, nam pač že žalostni zglede kažejo in pričajo. Odkod na pr. je to (naj pri imenitni reči manji

zglede rabim), de se brezbožno viši časništvo tako brez ozira obnaša in večidel le preiskuje in je le vneto za državno časno povečanje, brez ozira na tehtne ljudstvene namene, njih časni in večni blagor. Kaj je to, de še tisti časniki, ki se katoliške imenujejo, in se za katoliško mišljenje in življenje poganjajo, pri tolikim številu katoličanov tolikanj malo podpore imajo in so čerteni, de kmali poginejo ali pa slabotno revno življenje imajo? Kakšne so te znamenja? odkod to dobaja? Memogrede zdaj tu opomnim, de ima tukajšnja „Kirchenzeitung“ pri tolikim številu nemških katoličanov zares sramotno revno število naročnikov, in da njen vrednik pri undanju pravdi, kakor je že znano, ni le pravde zavolj onečastenja zgubil, temuč še celo ravno tam tako rekoč vnovič osramoteno bil in osramoteno ž njim vred vse katolištvo! Znana „Gegenwart“ je mogla unkrat popolnoma jenjati — in bila je kat. politički list! Nisim sicer teh misel, de v kat. politiko le to spada, de se nekoliko od vere govori, v vsih družih rečeh pa izločivno državnim namenam služi in na pr. pri nas edino nemštvo povečuje, vse drugo pa psuje — ne, kat. politika mi je kaj več, zato je katoliška, t. j. v pomenu, matere kat. Cerkve, ki daje cesarju, kar je cesarjeviga, in Bogu, kar je Božjiga! — in razne narode, posebuo v našim cesarstvu, z enako ljubeznijo obsega, se v postavnih krogih in namenih z enakim pridam za njih časno in večno blagostanje trudi in dela! Če tega ni, ni več katoliška, ampak pristranska in brez vsega namena. Naj pa tu le pristavim, odkod to, de je tako naglo utihniti mogla? Odgovori si pa vsak bravec lahko sam, ker vsak drugače sodi. — Pa tudi na Slovenskim se kaže taka nevarnost za domače časništvo; ali tu so morebiti različni vzroki, in če bi jih našteval, bi nič ne pomagal. In vendar se kliče vedno: šole, šole! in se tudi dela na vse strani zanje. Kaj bi pa to pomagalo, če bi ne bile domače, v domačem domorodnim duhu ustanovljene? Trud je velik, plačilo pak in dobiček reven! In vendar bi moglo eno z drugim v tesni zlogi biti, zakaj če ni po domače izobraženih ljudi, ni tudi bravcov in pisavcov, tedaj le revno življenje in nehvaležno delo. Tuje časništvo pa ima po tem takim veliko polja in lahko próda svoje razno blago, naj bo dobro ali slabo — speča ga! — Naj nam bo vera čez vse, in to pri srcu, kar je v tesni dotiki ž njo. Drujkrat kej družiga.

Razgled po keršanskim svetu.

Molitev za cesarja pri farni maši ob nedeljah in v litanijah vsih Svetnikov, ki je v več škofijah že bila v navadi, je po željah Njih veličanstva od apostoljskiga sedeža z nar. novejšim določilam poterjena in na vse cesarstvo razširjena. — Zanesljivo bo to orožje več pomagalo, kakor pa drugim vladam njih zvižaje in roparjem njih tolovajski meč.

Iz Tirolskiga pišejo „Kat. Blätter“: Na povelje redovnega velikiga poglavarja frančiškanskiga obiskuje ravno zdaj severne tirolske frančiškanske samostane veliki definator tega reda O. Salezi (Volčič), poprej provincial krajnske okrajine. V ravno ta namen se bo potem podal na Česko.

V Briksnu je že 10.000 gold. nabranih za sv. Očeta. **Hervaško-slavonski cerkveni zbor**, ki se je imel 3. roznika pričeti, je odložen.

Pismo verne vdanosti do sv. Očeta na Češkem šteje do 160.000 podpisov, in Nj. milost kardinal vikši škof ga bodo v kratkim v Rim poslali.

Iz Poljskiga, piše „Volksfreund“, je bil undan prišel judovsk odbor Przemysliškiga škofa tožit zavolj znaniga razpisa, ki prepoveduje katoličanam k judam v službo (gl. dan. Danico). Judje so menili, de je ta razpis v nasprotji z novim ministerskim ukazom zastran judov in torej je mogočno judovsko časništvo močno rojilo. Kdo bo dvomil nad tem, de škof postave tako dobro razume kakor judovski časni-

karji in tudi vé, kaj je v njegovi škofii potreba. „Volksfreund“ pripoveduje, de bolna deklica, v službi pri judu na Dunaji, ni mogla duhovna dobiti, de bi bila ss. zakramente prejela, desiravno je prosila, ker je jud rekel, de ne bo pustil nikakoršniga katoliškiga opravila v svoji hiši in je dekle celo več dni zapiral, dokler ni gosposka vmes prišla in je bila deklina v bolnišnico odpravljena. Potem takim pač tudi v Galiciji kaže in je potrebno, saj od cerkvene strani dušnemu tiranstvu judov nasproti delati, ko so kristjanje že blizo, judam v sužnost zapasti, menijo „Kat. Blätter.“

V Brestoveu na Hervaškim je na smertni postelji v katoliško cerkev prestopil 24letni mladeneč iz Češkiga Jož. Kolovski. To se je zgodilo vpricho njegoviga 60letniga očeta in sester bolnikovih in več zbraniga ljudstva. 20. u. m. je novi katoličan po prejetih ss. zakramentih v Gospodu zaspal. Tudi ranjciga stari oče z vso rodovino je namenjen v katoliško cerkev prestopiti. (Kat. List.)

V mali Jasenici na Slovaškim je bil 8. u. m. sprejet v katoliško cerkev 21letni mladeneč Henrik Wertheimer, praktikant, protestant iz Severina meklenburškiga. (Cyr. a Meth.)

Na Badenskim hočejo jakobinarji ali freimaurarji že dokončno poterjeno pogodbo z Rimom ovreči; vikši škof pa v svojim nar. poslednjim pastirskim listu dokazuje, de konkordat, med naj viši cerkveno in državno oblastjo pravno sklenjen in razglašen, zdaj ne more enostransko ali od le ene pogodivne moči overžen biti; in de je s papeževim pismam (bulo) „Aeterni Pastoris“ kakor prava cerkvena postava pastavljen za Badensko, vsi kristjanje pa so v duhovnih rečeh poglavarju katoliške Cerkve pokoršino dolžni, de torej vikši škof nima oblasti odjenjevati od ukazov apostoljskiga stola in se bo terdo deržal pravice, ktere je cerkev s pogodbo pridobila.

V Kolinu k okrajnimu cerkvenimu zboru zbrani očetje med drugim zaterjujejo, de naj se le v učenosti in čednosti zadosti izobraženi možje v duhovski stan dopušajo. Opomnjeno je, naj škofje posebno ta to gledajo, de se s kuznimi spisi vera, čednost in cerkveno življenje ne spodkopuje.

V Monastiru je g. Jož. Martens, doktor obojniga prava, tudi doktorstvo bogoslovja dosegel. Rojen je bil 1831 v Danciki; protestanski starši se živé. Po izdelanih nižjih šolah je bil v vseučeliših v Berlinu, Bonu in Hali. Dve leti se je domá še osebno učil pravnštva, potem je v Berlinu cerkveno pravo učil. To ga je samo po sebi peljalo v globokejši učenje rimskiga prava in cerkvene zgodovine, ravnosledno pa tudi k spoznanju resnice, ki je le v katoliški veri. V Peldramu je 1852 prestopil v katoliško Cerkev. Kmal se je v njem razodeval tudi poklic za duhovski stan, in že je subdiakonstvo in diakonstvo prejel.

Sveti Oče so 22. mal. trav. s sveto mašo začeli osem-dnevno pobožnost zavolj sedanjih britkost v cerkvi sv. Karola „al Corso.“ Po zavživanji so tudi čez 1000 vernikov obhajali in ker jih je le veliko k sv. Obhajilu pristopalo, sta mogla dva škofa pomagati. Čez 4000 jih je bilo k Božji mizi pristopilo. Ko so potem sv. Oče iz cerkve prišli, se je vse k njim gnetlo, jim obleko kuševati ali sicer čišenje skazati. Vso pot do Vatikana so se slišali klici za apostoljski blagoslov med vošili: „Blagor, srečo, serčnost, zaupanje!“

Duhovnik Bonaparte, sin kneza Canina, je sv. Očetu ponudil vse svoje premoženje in hoče le od svoje pristave „Porta Salara“ in od mašnih daril živeti. Bil je od prave keršanske matere zrejen, zmiraj zvest pravični reči Pija IX., in je zmiraj kazal pravi poklic za duhovski stan.

Španjolsko pismo verne vdanosti do sv. Očeta je podpisano od 9 vikših škofov in 43 škofov. Ljudstvo španjsko pošilja pisma vernosti z obilnimi podpisi in darili od vsih krajev te dežele.

Avstrijski novi poslanec, baron Bach, je bil 23. u. m. z veliko slovesnostjo sprejet od sv. Očeta. Spremljan od oddelka papeževih dragonov, kardinalov, prelato, svojiga lastniga številniga osebstva id. se podá v Vatikan, kjer je bil pričakován od papeževih prelato, zlahtne straže. V predvorani papeževi ga je čakal monsr. Pacea, ter ga spremil k sv. Očetu, ki so v roketu in mozeti c. k. poslancu naproti prišli. Poslanec se je s kolenam priklonil in pooblastilne pisma sv. Očetu zročil. Nato so se vrata zaperle in poslanec je na stolu sv. Očetu naproti delj časa z njimi govoril. Vrata se spet odpró in poslanec je svoje spremstvo sv. Očetu skazal. Sv. Oče so bili prav dobre volje in ljubeznjivi, so pričujoče prijazno nagovorili in med drugim rekli, de „zvestoba, ki je imajo do svojiga blagiga, bogaboječiga gospodarja, je porok tudi za njih vdanost do Njih apostoljskiga Sedeža“. Potem so se s prav posebno blagovoljnostjo in ljubeznijo s poslancem poslovili in mu naročili, de naj svojimu cesarju Njih serčne sporočila opravi. Poslednjič je poslanec klečé Njih svetosti roko kušnil, ravno tako vsi drugi, in odšli so ginjeni in poveseljeni. — Podal se je poslanec z vsm spremljeavstvom tudi v cerkev sv. Petra. Na velikih vratih ga je pričakovalo duhovstvo in spremili so ga pred altar sv. Rešnjiga Telesa, Matere Božje, k brončeni podobi sv. Petra in k altarju pervaka aposteljnov (Confessio). Povsod so pobožnost opravili on in njegovo spremljeavstvo.

Pizejski kardinal Corsi je prepovedal zvoniti, ko so obhajali god novo napravljene deržave, zavoljo tega ga s silo v Turin tirajo. — Tako tudi duhovšina v Bolonji. — Kardinal Viale Prelá je v sredi homatij umerl. — Faenskiga škofa so zaperli, ker je svojimu duhovstvu prepovedal vstavni god obhajati. — Tudi imolskimu škofu so tožbo natvezili. —

Pervo kardelo (bataljon) toškanske vojne „Veliti“ je na papeževo zemljo prestopilo in so se dali k papeževi vojašini zapisati.

Viktor Emanvela, kakor več časnikov piše, cerkveno preklicanje hudo tiši. „Gazette de Lyon“ pravi, de kralj ne zná govoriti, de ne more najti odgovorov, kakoršni se kraljem spodobije. Zmiraj govori od izobčenja. Ko z duhovni govori, se vselej goreče v molitev priporoča. — Ropar naj da poropano nazaj, potlej mu bo molitev pomagala.

Sardinsko kraljestvo, ako se šteje tudi prigrabljeno, ima zdaj 2.268 štirjaških milj in 10 milijonov 947.000 prebivavcov, je tedaj po zemljišu skorej na pol, po prebivavcih veliko čez pol večí, kot je bilo lani. Doklej bo to terpelo?

Toškana šteje na 403 štirj. miljah 1.800.000 ljudi; **Parma** na 113 štirj. miljah 500.000 ljudi; **Modena** na 110 štirj. miljah 600.000 ljudi; **Romanja** na 176 štirj. miljah 1 milijon ljudi. — **Dedina sv. Petra** je imela poprej na 727 štirj. miljah 3 milijone 126.000 ljudi, zdaj pa na 551 štirj. milj. 2 milijona 111.000 ljudi.

V **Modeni** niso ne škof ne korarji sardinskiga kralja sprejeli. Sv. Rešnje Telo so bili škof poprej ukuzali iz cerkve vzeti in cerkev zapreti in ključé občini zročiti. Tudi v Redžii se mu ni boljši godilo.

Iz Sicilije. Čudno se je moglo vsakimu zdeti, kdor je bral, de v sedanjim puntu v Palermi je bilo ognjiše zakletnikov in puntarjev v samostanu „della Garcia“; zdaj pa se je sodnija po preiskanji prepričala, de tisti puntarski mnihi niso bili mnihi, ampak Mazzinitovi prekucuhi, volkovi v jagnječjim oblačilu, ki so že skoz eno leto s svojo lažnjivo pobožnostjo samostanske vikši slepili in niti od cele mreže zakletja v svojih rokah imeli. V dan punta so ti lažnjivi bratje (faux frères) prave mnihe in vikši napadli, zvezali in zaperli, potem so s samostanskim zvonam dali znamenje k puntu. — Tako delajo prekucuhi! — Takih ljudi prijatli so nasprotniki sv. Očeta papeža, puntarski časniki in tisti

ljudje, ktere oni v svoji mreži za seboj vlečejo. Ali je kak nejevernik tako divjašk, de bi se mu tako tolovajsko djanje gerdo ne zdelo? In vendar jih je toliko, ki takim hinavskim tolovajem na roko gredó!

Ropar Garibaldi je s puntarsko derhaljo nad Neapolitansko jadral, je pa po naj novejših naznanilih derhal v begu in preganjana od močnih oddelkov kraljevih trum. Upajo, de jih bodo popolnoma razdjali.

Iz Londona pišejo „Czasu“ 21. mal. trav., de veliko število angleških duhovnij je tako podkopanih, de ne mine teden, v katerim bi se ne slišalo od odstopovanj ne le raznih oseb in samih duhovnov, ampak k temu celih rodovin, ki prehajajo h katoliški veri. Cerkev, vstav in šole sv. Barnaba so prešle v roke duhovnov jezuitov, ki protestante h katoliški veri spreobračajo. Veliko protestanskih rodovin, zlasti žen z višjih stanov, je vsled naukov po jezuitih razširjenih prešlo h katol. veri. Imenujemo le knezno Bucleuch, lorda in gospo Fielding, grofa Arandela, mestogrofa Campdena, kapitana Packenhamma id. Samih duhovnov je prestopilo do poldrug sto, se vé de z zgubo svoje službe. G. Bowyer, ud v parlamentu, je v zdoljni odbornici naj gorečniši obrambnik katoličanstva in pri cerkvenih obhodih nosi križ pred kardinalam Wieseman. Pretečeno leto se je knez Leeds na smertni postelji protestanstvu odpovedal, ovdevéla njegova žena, katoličanka, je poslala v tem času 1000 šterlingov sv. Očetu.

Tri redke stvari pod milim solncem.

1. Otrok, kteri zadolženja na druge ne zvrča.
2. Posel, kteri se v sili ne laže.
3. Zanikaren študent, kteri je slabe klase zaslužil (sploh namreč se mu le krivica godí!)

Duhorske zadeve.

V ljubljanski škofii. Umerla sta: 4. t. m. gg. O. Anton Jandl, kapucinar v Loki; Jak. Stanovnik, velesovski vpokojeni fajmošter 10. t. m. R. I. P.!

Spomladno jutro.

Noč temna že beži, svitlo prihaja,
Bolj jasna, žarna jutranja je stran;
Za zvezdo zvezda vgasne in zahaja,
Zaznava vedno bolj se beli dan.
Pretekel spet bode zdaj čas počivanja,
Prijazno v daljavi tam dan že zvoní.
O blagor človeku, ki iz sladkiga spanja
Se vnovič oživljen zbudi!

Prelepo drobne tice žvergolijo,
O zgodnji uri Stvarnika časté;
Njih sladke víze mi na uho donijo;
Mi tihe misli vlivajo v serce:
Kak doba nedolžnosti je ljubezajiva,
Ne vé za težave, bridkosti sercá,
Le pesmi si poje, veselje uživa,
Terpljenja še nič ne pozná.

O veličast! se solnce povzdiguje,
Ognjenih žarkov nevsahljivi vir;
Goré zlati, doline razevitljuje;
Povsod je zginil tibi nočni mir.
O jasniga dneva lepota prezala!
Kdo bode popisal prelepi tvoj bliš?
Spet novo življenje naravi si dala,
Ti zemlji nov blagor deliš.

Vsa lepa, nova res je zdaj narava,
Življenja polno je na zemlji vse;
Al višej, vedno višej solnce plava,
In spet minulo eno jutro je.
Lepota in sreča na svetu berž zgine,
Nespolnjene vedno so naše želje;
O blagor izvoljenim, nikdar ne mine
Veselje jim večniga dné!

* m.